

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

17. listopadu 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora — Směrnice 79/7/EHS — Článek 4 odst. 1 — Rovné zacházení pro pracovníky a pracovnice — Pracovníci pracující na částečný úvazek, z velké části ženy — Vnitrostátní právní úprava, která stanoví maximální výši dávky v nezaměstnanosti — Právní úprava, která při výpočtu této výše používá poměr mezi pracovní dobou dotyčných pracovníků na částečný úvazek a pracovní dobou pracovníků na plný úvazek“

Ve věci C-137/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Vrchního soudu Autonomního společenství Baskicko, Španělsko) ze dne 24. února 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 20. března 2015, v řízení

María Pilar Plaza Bravo

proti

Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení C. Toader, předsedkyně senátu, A. Prechal (zpravodajka) a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Španělské království L. Banciellou Rodríguez-Miñónem a A. Gavela Llopis, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi S. Pardo Quintillán, A. Szymtkowskou a D. Martinem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc usnesením s odůvodněním v souladu s článkem 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

* Jednací jazyk: španělština.

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi M. P. Plaza Bravo a Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava (Státním úřadem práce, Provinčním ředitelstvím v Álavě, dále jen „SPE“) ve věci výše dávek v nezaměstnanosti pobíraných M. P. Plaza Bravo.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Směrnice 79/7 se podle článku 2 vztahuje mimo jiné na pracovníky, jejichž činnost je přerušena nedobrovolnou nezaměstnaností. Tato směrnice se dále podle článku 3 vztahuje mimo jiné na právní úpravu zajišťující ochranu pro případ nezaměstnanosti.
- 4 Článek 4 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„Zásada rovného zacházení znamená vyloučení jakékoli diskriminace na základě pohlaví buď přímo, nebo nepřímo, například s ohledem na manželský nebo rodinný stav, zejména pokud jde o:

- oblast působnosti systémů a podmínek přístupu k nim,
- povinnost přispívat a výpočet výše příspěvků,
- výpočet dávek včetně zvýšení, na které vzniká nárok s ohledem na manželku nebo manžela nebo vyživované osoby, a podmínky trvání a zachování nároku na dávky.“

Španělské právo

- 5 Článek 211 obecného zákona o sociálním zabezpečení (Ley General de la Seguridad Social), schváleného královským legislativním nařízením č. 1/94 ze dne 20. června 1994 (BOE č. 154, ze dne 29. června 1994, s. 20658, dále jen „LGSS“), ve znění použitelném na skutkové okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, stanoví:

„1. Výpočtový základ dávky v nezaměstnanosti se stanoví jako průměr základu, z něhož bylo odváděno pojistné pro případ tohoto rizika během posledních 180 dní [práce].

[...]

2. Výše dávky v nezaměstnanosti se stanoví tak, že na výpočtový základ dávky v nezaměstnanosti se uplatní následující procentní hodnoty: 70 % po dobu prvních sto osmdesáti dní a 50 % od sto osmdesátého prvního dne.

3. Maximální výše dávky v nezaměstnanosti je 175 % víceúčelového veřejného příjmového ukazatele [indicador público de rentas de efectos múltiples, dále jen ‚IPREM‘], s výjimkou případů, kdy je na pracovníkovi výživou závislé jedno nebo více nezaopatřených dětí; v případě výživy jednoho nezaopatřeného dítěte je výše dávky v nezaměstnanosti 200 % a v případě výživy více nezaopatřených dětí 225 % [IPREM].

Minimální výše dávky v nezaměstnanosti je 107 % [IPREM], pokud je na pracovníkovi výživou závislé jedno nebo více nezaopatřených dětí, a 80 % [IPREM] v ostatních případech.

V případě nezaměstnanosti vzniklé ztrátou zaměstnání na částečný úvazek nebo na plný úvazek se maximální a minimální výše dávky podle předchozích odstavců stanoví s ohledem na [IPREM] vypočtený v závislosti na průměrném počtu hodin odpracovaných v období posledních 180 dní, uvedeném v odstavci 1 tohoto článku, přičemž tento průměrný počet se poměrně upraví podle počtu dní v každém zaměstnání na částečný nebo na plný úvazek v uvedeném období.

[IPREM] zohledněným pro účely tohoto odstavce je [IPREM] platný v okamžiku vzniku nároku zvýšený o jednu šestinu.

[...]"

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 6 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že odvolatelka v původním řízení pracovala od 30. března 1977 jako číšnice v hotelu, který patří blíže určenému hotelovému řetězci. Uzavřela pracovní smlouvu na dobu neurčitou na částečný úvazek, podle které její pracovní doba činí 60 % pracovní doby pracovníka na plný úvazek. Odváděla pojistné do španělského obecného systému sociálního zabezpečení.
- 7 Dne 9. května 2013 byla propuštěna, a to v rámci postupu hromadného propouštění z hospodářských, organizačních a výrobních důvodů, které se dotklo několika zařízení uvedeného hotelového řetězce a týkalo se celkem 359 zaměstnanců, mezi nimiž bylo 317 žen a 42 mužů.
- 8 Odvolatelka po ukončení pracovního poměru požádala o dávku v nezaměstnanosti příspěvkového typu, již jí SPE dne 15. května 2013 přiznala s účinností od 10. května 2013 na dobu 720 dní. Původní výše této dávky, a sice 21,74 eura denně, byla vypočtena ve dvou krocích.
- 9 V prvním kroku byla denní dávka v nezaměstnanosti vypočtena vynásobením denního výpočtového základu procentní hodnotou 70 % podle čl. 211 odst. 2 LGSS. Tento výpočtový základ byl vypočten tak, že se výše průměrné měsíční mzdy, kterou odvolatelka v původním řízení pobírala po dobu posledních 180 dní práce, tedy 1 554,52 eura, vydělila třiceti. Denní dávka tak představovala 36,27 eura.
- 10 Ve druhém kroku byla výše této denní dávky omezena maximální výší stanovenou podle čl. 211 odst. 3 LGSS. Nejprve byla maximální měsíční výše dávky v nezaměstnanosti – vzhledem k tomu, že na odvolatelce v původním řízení nebylo výživou závislé žádné nezaopatřené dítě – určena tak, že měsíční IPREM pro rok 2013 ve výši 532,51 eura, zvýšený o jednu šestinu, byl vynásoben procentní hodnotou 175 %. Výsledek byl 1 087,20 eura. Posléze byla vydělením této částky třiceti vypočítána maximální denní výše dávky v nezaměstnanosti. Nakonec byl na maximální denní výši 36,24 eura uplatněn koeficient 60 % odpovídající pracovní době práce na částečný úvazek odvolatelky v původním řízení, která představovala 60 % pracovní doby práce na plný úvazek. Výsledkem tohoto výpočtu byla částka 21,74 eura odpovídající částce uvedené v bodě 8 tohoto usnesení.
- 11 Odvolatelka v původním řízení podala správní stížnost, kterou se domáhala nepoužití uvedeného koeficientu na její případ. Tuto stížnost SPE zamítla rozhodnutím ze dne 3. července 2013. Rozsudkem ze dne 30. června 2014 potvrdil Juzgado de lo social nº 3 de Vitoria-Gasteiz (pracovníprávní soud č. 3 ve Vitoria-Gasteiz) toto rozhodnutí, a to na základě čl. 211 odst. 3 LGSS.
- 12 Předkládající soud, k němuž bylo podáno odvolání proti uvedenému rozsudku, úvodem zmiňuje, že zaměstnání na částečný úvazek zastávají ve Španělsku v převážné většině ženy. Tuto obecně známou skutečnost dokládá mimo jiné průzkum, který u ekonomicky činného obyvatelstva provedl Národní

statistický úřad (Instituto Nacional de Estadística) v prosinci 2014 a z kterého vyplynulo, že počet žen, jež ve Španělsku pracují na částečný úvazek, představuje 25,3 % všech zaměstnaných žen, tedy každou čtvrtou ženu, zatímco u zaměstnaných mužů je tento podíl pouze 7,8 %, tedy méně než každý dvanáctý muž.

- 13 Podle téhož soudu vede uplatňování čl. 211 odst. 3 LGSS ke znevýhodňujícímu zacházení pracovníků na částečný úvazek ve srovnání s pracovníky na plný úvazek, neboť toto ustanovení stanoví maximální výši dávky v nezaměstnanosti určenou s ohledem na IPREM a vypočítanou v závislosti na průměrném počtu hodin odpracovaných v období posledních 180 dní práce.
- 14 Jako příklad tohoto rozdílu uvedl týž soud, že pracovník na částečný úvazek, na kterém nejsou výživou závislé žádné nezaopatřené děti a který stejně jako odvolatelka v původním řízení pracoval v období 180 posledních dní před propuštěním v rozsahu odpovídajícím 60 % práce pracovníka na plný úvazek, pobírá průměrnou mzdu 1 554,52 eura měsíčně, z níž platí pojistné na sociální zabezpečení, přičemž dojde k ukončení jeho jediného pracovního poměru a doloží, že celkem odpracoval 36 let, bude z titulu dávky v nezaměstnanosti příspěvkového typu pobírat částku 652,20 eura měsíčně (21,74 eura x 30 dní), zatímco pracovník na plný úvazek v obdobné rodinné situaci, který by pobíral stejnou mzdu a platil stejné pojistné na sociální zabezpečení, by pobíral částku 1 087,20 eura (36,24 eura x 30 dní).
- 15 Předkládající soud má navíc za to, že pravidlo dotčené v původním řízení a obsažené v čl. 211 odst. 3 LGSS není odůvodněno objektivními okolnostmi a vede k porušení zásady rovného zacházení a zásady zákazu diskriminace na základě pohlaví. Zejména podotýká, že pracovníci na plný úvazek i pracovníci na částečný úvazek odvádějí stejný příspěvek pro účely ochrany před rizikem nezaměstnanosti podle pobírané mzdy, zatímco výše dávek, na které mají nárok, se značně liší. Toto rozdílné zacházení dopadá především na ženy. Rozdíl narůstá úměrně koeficientu pracovní doby práce na částečný úvazek.
- 16 Za těchto podmínek se Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Vrchní soud Autonomního společenství Baskicka) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávaného sporu, vnitrostátní právní úpravě, podle níž se pro výpočet dávky v úplné nezaměstnanosti odvozené od ztráty jediného zaměstnání na částečný úvazek použije na obecně stanovenou maximální výši koeficient týkající se práce na částečný úvazek, který odpovídá procentnímu podílu, který představuje práce na částečný úvazek ve vztahu ke srovnatelné práci vykonávané na plný úvazek, se zřetelem k tomu, že v tomto členském státě jsou zaměstnanci na částečný úvazek v převážné většině ženy?“

K předběžné otázce

- 17 Pokud se položená předběžná otázka shoduje s otázkou, o níž již Soudní dvůr rozhodl, odpověď na tuto otázku lze jasně vyvodit z judikatury nebo o odpovědi na položenou předběžnou otázku nelze rozumně pochybovat, může Soudní dvůr podle článku 99 svého jednacího řádu kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vyloučení generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním.
- 18 Uvedené procesní ustanovení je třeba v projednávané věci použít.
- 19 Je třeba připomenout, že je sice nesporné, že unijní právo nezasahuje do pravomoci členských států uspořádat své systémy sociálního zabezpečení a že při neexistenci harmonizace na úrovni Evropské unie je věcí právních předpisů každého členského státu určit podmínky poskytování dávek v oblasti sociálního zabezpečení, nic to však nemění na tom, že při výkonu této pravomoci musí členské státy dodržovat unijní právo (rozsudek Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, bod 25 a citovaná judikatura).

- 20 Unijní právo tedy v zásadě nebrání tomu, aby se španělský zákonodárce rozhodl, že formou takového ustanovení, jako je čl. 211 odst. 3 LGSS, stanoví maximální a minimální výše dávky v nezaměstnanosti a tyto částky sníží o redukční koeficient týkající se práce na částečný úvazek. Je však třeba ověřit, zda ve věci v původním řízení je tato volba v souladu se směrnicí 79/7 (viz obdobně rozsudek Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, bod 26).
- 21 Je třeba předeslat, že taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava ve věci v původním řízení, která se bez rozdílu vztahuje jak na pracovníky, tak na pracovnice, nezakládá přímou diskriminaci na základě pohlaví. Je tedy třeba posoudit, zda uvedená úprava představuje nepřímou diskriminaci zakládající se na tomto kritériu.
- 22 Pokud jde o otázku, zda taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava ve věci v původním řízení, zakládá – jak naznačuje předkládající soud – nepřímou diskriminaci, z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že vnitrostátní opatření představuje nepřímou diskriminaci, jestliže i přes své neutrální znění ve skutečnosti znevýhodňuje značně vyšší počet žen než mužů (rozsudek Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, bod 28 a citovaná judikatura).
- 23 V projednávané věci je třeba poukázat na to, že posouzení provedené předkládajícím soudem spočívá na dvojím předpokladu, podle něhož se vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení, a sice čl. 211 odst. 3 LGSS, vztahuje na skupinu skládající se z pracovníků na částečný úvazek, která je v převážné většině tvořena pracovnicemi.
- 24 V této souvislosti je třeba shledat, že – jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí a jak poznamenala i španělská vláda – vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení se nevztahuje na všechny pracovníky na částečný úvazek, nýbrž pouze na pracovníky, v jejichž případě se vzhledem ke mzdě, kterou pobírali v období posledních 180 dní práce, má uplatnit minimální nebo maximální výše dávky v nezaměstnanosti. Obecné statistické údaje týkající se skupiny zaměstnanců na částečný úvazek, vzaté jako celek, tedy neumožňují prokázat skutečnost, že tímto ustanovením je dotčen mnohem vyšší počet žen než mužů (viz obdobně rozsudek Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, bod 30).
- 25 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru rovněž nevyplývá, že by existovaly statistické údaje týkající se skupiny pracovníků konkrétně postižených vnitrostátním ustanovením dotčeným v původním řízení, na jejichž základě by bylo možné konstatovat, že se toto ustanovení vztahuje na mnohem vyšší počet žen než mužů.
- 26 Je dále třeba upřesnit – jak poznamenala španělská vláda a Komise – že maximální částky dávky v nezaměstnanosti stanovené v čl. 211 odst. 3 LGSS, kterých se zejména týká věc v původním řízení, mohou stejně tak, ne-li více, znevýhodnit pracovníky na plný úvazek, jelikož tyto částky jsou stanovovány s ohledem na IPREM, který se vztahuje na všechny pracovníky.
- 27 Mimoto okolnost, že uvedené maximální částky jsou za účelem zohlednění pracovní doby pracovníků na částečný úvazek, která je nižší než pracovní doba pracovníků na plný úvazek, upraveny poměrným dílem (*pro rata temporis*), nelze považovat za okolnost, která je sama o sobě v rozporu s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-476/12, EU:C:2014:2332, bod 23 a citovaná judikatura).
- 28 Ostatně, jak správně poznamenala Komise, uvedená úprava *pro rata temporis* může zajistit stejnou maximální výši dávky za odpracovanou hodinu, a tudíž podporovat rovné zacházení.
- 29 Vzhledem k výše uvedeným úvahám nelze vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení považovat na základě okolností popsaných v předkládacím rozhodnutí za převážně znevýhodňující určitou kategorii pracovníků, v daném případě pracovníků na částečný úvazek, *a fortiori* ženy. Toto ustanovení nelze tudíž považovat za nepřímou diskriminační opatření ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7.

- 30 Na položenou otázku je proto třeba odpovědět, že čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 nebrání za takových okolností, jaké nastaly v původním řízení, vnitrostátní právní úpravě, podle níž se pro výpočet dávky v úplné nezaměstnanosti odvozené od ztráty jediného zaměstnání na částečný úvazek použije na zákonem stanovenou maximální výši redukční koeficient týkající se práce na částečný úvazek, který odpovídá procentnímu podílu pracovní doby práce na částečný úvazek ve vztahu k pracovní době srovnatelného pracovníka vykonávajícího práci na plný úvazek.

K nákladům řízení

- 31 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

Článek 4 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení nebrání za takových okolností, jaké nastaly v původním řízení, vnitrostátní právní úpravě, podle níž se pro výpočet dávky v úplné nezaměstnanosti odvozené od ztráty jediného zaměstnání na částečný úvazek použije na zákonem stanovenou maximální výši redukční koeficient týkající se práce na částečný úvazek, který odpovídá procentnímu podílu pracovní doby práce na částečný úvazek ve vztahu k pracovní době srovnatelného pracovníka vykonávajícího práci na plný úvazek.

Podpisy.